

Emma Woodhouse was een aantrekkelijke en intelligente jonge dame van zeer goeden huize. Zij was onder een gelukkig gesternte geboren, bewoonde met haar vader een fraai buitengoed, en was dus wel in menig opzicht bevoorrecht; bijna eenentwintig jaar had zij tot nu toe een leven geleid, dat haar uiterst weinig zorg of verdriet had gebracht. Zij was de jongste van de twee dochters van een zeer liefhebbende en toegeeflijke vader, en het huwelijk van haar zuster had haar al vroeg ertoe gebracht, het bestuur van de huishouding op zich te nemen. Haar moeder was op een te jonge leeftijd gestorven om bij haar kind anders dan een vage herinnering aan haar tedere liefkozingen na te laten, en haar plaats was ingenomen door een gouvernante, een uitstekende vrouw, die in liefde voor het meisje maar weinig bij een moeder achterstond.

Al zestien jaar was deze juffrouw Taylor thans een gezinslid, meer als vriendin dan als gouvernante; van beide meisjes had zij altijd veel gehouden, maar toch wel het meest van Emma; tussen haar en haar jongste leerling bestond een verhouding als van zusters, en ook in de tijd, toen juffrouw Taylor nog de gouvernante van de jonge dames heette, had haar zacht karakter haar nauwelijks enige dwang op haar pupil laten uitoefenen; en nu deze schijn van gezag al lang was verdwenen, leefden zij sinds lang als hartsvriendinnen samen, waarbij Emma echter volkomen vrij bleef in haar doen en laten; zij stelde juffrouw Taylor's raad wel op hoge prijs, maar volgde meestal haar eigen inzicht.

De ware schaduwzijde van Emma's bestaan was dan ook, dat zij wat al te zelfstandig haar eigen gang placht te gaan, en een neiging had om een te hoge dunk van zich zelf te krijgen; deze nadelen dreigden haar genoeglijk leven wel eens te verstoren. Maar het gevaar daarvoor was voorlopig nog zo onmerkbaar, dat deze minder gelukkige eigenschappen haar geluk nog geen ogenblik in de weg stonden.

Het verdriet kwam – een zacht verdriet overigens – maar volstrekt niet in de vorm van een te sterke eigen wil. Juffrouw Taylor trad in het huwelijk. Het verlies van juffrouw Taylor was Emma's eerste verdriet; op de trouwdag van haar lieve vriendin zat het jonge meisje voor het eerst enige tijd lang te treuren. Toen het huwelijk was ingezegend en het bruidspaar was vertrokken, bleef zij met haar vader alleen aan de maaltijd over, zonder enig vooruitzicht op de komst van een derde om de avond wat op te vrolij-

ken. Als gewoonlijk trok haar vader zich na de maaltijd terug om een dutje te doen, en Emma kon alleen aan haar verlies gaan zitten denken.

Haar vriendin mocht de beste verwachtingen van haar huwelijk koesteren. Haar echtvriend, de heer Weston, was een man met een onberispelijk karakter, vrij bemiddeld, in de kracht van zijn leven en van een innemend optreden; en voor Emma was het nu wel een voldoening, te bedenken hoe zij met een ware zelfopoffering en door een edelmoedig gevoel van vriendschap gedreven deze huwelijksverbintenis had bevorderd en zelf gewild; maar toch liet deze houding een treurige herinnering in haar achter. Het gemis aan juffrouw Taylor zou zich elke dag en elk uur laten gevoelen. Emma dacht aan de vriendelijkheid, die haar gouvernante haar altijd had bewezen – een vriendelijkheid, een toewijding van zestien jaren – hoe zij als onderwijzeres en als speelgenote met haar sinds haar vijfde jaar had omgegaan – hoe juffrouw Taylor haar pupil wanneer deze gezond was, met al de kracht van haar gemoed aan zich had verbonden en aangenaam beziggehouden, hoe liefderijk zij haar in al haar kinderziekten had verpleegd. Een grote schuld van dankbaarheid had zij tegenover deze vrouw; maar een nog veel dierbaarder herinnering was die aan het verloop van de laatste zeven jaren, de volkomen ongedwongen omgang op voet van gelijkheid die spoedig na Isabella's huwelijk, toen zij tweeën voortaan geheel op elkander waren aangewezen, tot stand was gekomen. Juffrouw Taylor was een vriendin en een metgezellin voor haar geweest zoals maar weinige meisjes bezaten, intelligent, goed van alles op de hoogte, behulpzaam, vriendelijk, alles van de familie wetend, in alles belangstellend wat deze aanging, maar in het bijzonder belangstellend in haar, Emma, in al haar genoegens en plannetjes; iemand met wie zij elk denkbeeld dat in haar opkwam kon bespreken, en die zulk een genegenheid voor haar koesterde, dat zij haar nooit iets kon kwalijk nemen.

Hoe zou zij nu de verandering dragen? Weliswaar ging haar vriendin geen kilometer ver van haar weg; maar Emma begreep wel, dat er een groot verschil moest bestaan tussen een mevrouw Weston, al woonde die op nog geen kilometer afstand, en een juffrouw Taylor in huis; en Emma liep nu, bij al haar natuurlijke en huiselijke voorrechten, toch een groot gevaar om zich eenzaam te gaan gevoelen. Van haar vader hield zij genoeg, maar een metgezel voor haar was hij niet, noch door een ernstige noch in een schertsende gedachtenwisseling.

Het was niet alleen, dat vader en dochter wel zeer veel in leeftijd verschilden – de heer Woodhouse was pas laat getrouwd – maar bovendien stonden zijn gezondheidstoestand en zijn gewoonten een nauwere band tussen hen beiden zeer in de weg; hij was altijd min of meer sukkelend geweest, en had zich geestelijk en lichame-lijk nooit sterk ingespannen, waardoor hij naar het uiterlijk veel ouder leek dan hij was. En ofschoon hij om zijn vriendelijkheid en goedhartigheid overal was gezien, kon hij moeilijk om zijn gaven aantrekkelijk worden genoemd.

Emma's zuster was na haar huwelijk op een betrekkelijk korte afstand gaan wonen, te Londen, niet meer dan een vijfentwintig kilometer van het ouderlijk huis; maar toch was zij voor Emma vrijwel verloren, en menige oktober- en novemberavond moest te Hartfield worden doorgeworsteld, eer het kerstfeest Isabella, haar man en haar kinderen weer op bezoek bracht, het huis weer eens opvrolijkend en Emma een aangenaam gezelschap verschaf-fend.

Hartfield behoorde, ondanks zijn afzonderlijke oprijlaan, zijn park en zijn naam, tot het grote en welbevolkte dorp Highbury, dat bijna een stadje mocht worden genoemd. Maar omgang met mensen van gelijke stand had Emma daar niet; de familie Woodhouse was daar verreweg de voornaamste, en allen zagen tegen hen op. Kennissen had zij er genoeg, want haar vader was altijd gemoedelijk tegen iedereen; maar er was niemand, die ook maar voor een halve dag de plaats van juffrouw Taylor kon innemen. En zo was de verandering wel een slag voor het meisje; zij kon er slechts over zuchten en naar het onmogelijke verlangen. In deze stemming wachtte zij nu af tot haar vader wakker zou worden en zij zich weer plichtmatig vrolijk zou moeten betonen. Want hij had wel een opwekking nodig, nerveus als hij nu eenmaal was en spoedig terneergeslagen. Hij hing sterk aan al wat hij gewend was, en zag er even sterk tegen op, er afstand van te doen; elke veran-dering was hem een obsessie. Een huwelijk, dat vanzelf steeds een verandering meebrengt, was iets waarover hij uiterst moeilijk kon heenkomen, en met dat van zijn dochter was hij nog volstrekt niet verzoend, zodat hij nog altijd op een toon van medelijden erover sprak, ofschoon het zuiver een huwelijk uit liefde was geweest. En nu had hij ook juffrouw Taylor vaarwel moeten zeggen; zijn goe-dige zelfzucht en het feit, dat hij zich nooit kon indenken hoe ie-mand anders een ander gezichtspunt kon hebben dan hij, gaven hem het stellige vermoeden in, dat juffrouw Taylor zich zelf met